

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST

Letnik LXXIV. Ljubljana, 14. septembra 1937.

Štev. 9.

Izhaja mesečno. — Leto 1937. — Naročnina: 50 Din letno.

65.

Pastirsko pismo o letošnjih vremenskih nezdah.

Gregorij,

po božji milosti in apostolskega sedeža oblasti škof ljubljanski,
pozdravlja in blagoslavlja vse vernike svoje škofije.

To poletje so mnoge kraje naše škofije zadele izredno hude vremenske nezdode. Toča je mnogokje popolnoma uničila tiste poljske pridelke, ki so glavna prehrana ljstva, potokla je vinograde, iz katerih ima prebivalstvo še edine, četudi prav skromne dohodke. Poškodovane so strehe, da je škoda še tem večja. Drugod je zopet povodenj uničila polja, razrila ceste in pota, napravila na poslopih ogromno škode. Že dolga desetletja nismo doživeli takih neurij in nezdod. Zadeți so bili kraji, v katerih živi najrevnejše ljudstvo, ki se še ob dobri letini komaj preživlja. Letos pa s skrbjo in strahom pričakuje zimo, ko že zdaj občuti bridko pomanjkanje vsakdanjega kruha.

Ob teh nepričakovano hudih nezdah se vsi, prizadeți in neprizadeți, vprašujejo: **Z a k a j B o g t a k e n e s r e č e d o p u š č a ?** To vprašanje vrta kot črv v dušah, da se jim vzbujajo dvomi nad božjo previdnostjo, da jim omaguje vera in zaupanje, da mnogi naravnost prekljajajo Boga, ki jim ni ohranil sadov njihovega trdega dela.

Na to mučno vprašanje vam hočem dati odgovor v luči božjega razodetja.

Odkod sploh nesreče, trpljenje in razni križi? Odkod? Edini odgovor na to je: **V s e, k a r n a s t e ž i, b o l i i n t e p e, i z v i r a i z g r e h a.** Vse to, poleg drugih žalostnih pomankljivosti v naravnem in nadnaravnem oziru, je posledica in kazen izvirnega greha, ki prehaja od prvega človeka na vse ljudi. Kakor se je z grehom človek uprl Bogu in njegovi zapovedi, tako se upirajo sile narave zoper človeka in njegovo voljo, da jih z vso svojo iznajdljivostjo in modrostjo ne more vedno in v vsakem primeru krotiti. Dostikrat je brez moči zoper njihovo divjanje, kar smo posebno letos večkrat doživeli.

Bog pa je v svoji dobroti kazen za greh spremenil v blagoslov. S svojo milostjo nam daje namreč možnost, da si vse križe in trpljenje obrnemo v pokoro, s katero zadostimo božji pravičnosti za svoje in tuje grehe in si zaslužimo večno plačilo.

Božja pravičnost neizprosno zahteva zadoščenje za vsak greh. Prvi poziv evangelija je: »Obrodite vreden sad pokore« (Mt 3, 8). Zadoščiti za grehe mora vsak: ali na tem svetu s pokoro, ali v večnosti s tem, da trpi brez konca. Nihče naj se ne moti, češ, da za grehe, ki jih je storil v življenju, ne bo treba nikdar pokore. Božja previdnost je nepodkupljiva in do vseh enaka in zahteva brez izjeme zadoščenje in pokoro od vseh. Lažja je pokora na tem svetu in bolj učinkovita, ker je odvisna od proste človekove volje.

Če nam Bog daje priložnost, da na tem svetu storimo pokoro, je to dokaz njegove očetovske ljubezni do nas: »Kogar nam reče Gospod ljubi, ga strahuje in tepe vsakega sina, katerega sprejme« (Hebr 12, 6). Vsakemu človeku daje Bog dosti priložnosti za pokoro v tem življenju. Kdo pa je brez križa? Vsak sicer misli, da je vprav njegov križ najtežji; a ko bi poskusil nositi križ svojega bližnjega, bi se morda prepričal, da njegov lasten križ še ni najtežji. Razni so križi, ki jih Gospod pošilja. Tudi letošnje neurje je tak križ, od Gospoda Boga v pokoro poslan tistim, katere je zadel. Pametno je torej in koristno, dragi verniki, če tolikšno nezgodo, ki vas je doletela, obrnete v pokoro in s tem sebi v blagoslov na tem svetu in v zasluženje za večnost.

Še drug namen ima Bog, ko pošilja ali dopušča nezgode, ki mnoge ljudi spravi v pomanjkanje, namreč da daje drugim priložnost izvrševati dela ljubezni do bližnjega. Bog je ljubezen do bližnjega zapovedal. To ljubezen moramo po besedah sv. Janeza izkazovati v dejanju in resnici, ne samo z besedo in jezikom (1 Jn 3, 10). Če bi pa Bog vsakemu človeku vedno vse dal, kar potrebuje, da nikdar ne bi potreboval pomoči in tolažbe, kako bi tedaj mogli izpolnjevati ljubezen do bližnjega? Saj ne bi imeli priložnosti komu kaj dobrega storiti, ko nihče ne bi bil pomoči potreben.

Pa je in bo zmerom dosti takih, ki naše dejanske ljubezni potrebujejo, kakor je Gospod sam napovedal: »Uboge imate vedno med seboj« (Mt 26, 11).

Letošnje uime dajejo prav posebno mnogo priložnosti za dela ljubezni. Pa ne samo priložnost dajejo, tudi dolžnost nalagajo vsem, da prizadetim pomagajo in jih rešijo pomanjkanja. Prav posebno primerno je, da v krajih, ki jih je Bog blagoslovil z dobro letino, zbirajo tiste pridelke, ki jih je drugod neurje uničilo, da se zbere na ta način zadosti živil za prebivalce, po toči hudo prizadete. S tem se boste najlepše zahvalili Bogu za blagoslovljeno letino.

V mnogih župnijah ste s cerkvenimi darovanji že priskočili na pomoč. Bog vam povrne vse darove! Poseben pomožni odbor, ki se je ustanovil, bo uredil nabiranje vsakovrstnih darov in bo oskrbel tudi pravično razdeljevanje, da dobijo pomoč najprej in v največji meri tisti, ki so v hujšem pomanjkanju in v večji stiski.

Da bo vaša požrtvovalnost, s katero svojim bližnjim priskočite na pomoč, pred Bogom bolj zaslužna in za vas bolj zveličavna, storite namen, da hočete s svojimi darovi izpolniti zapoved božjo, ki nam dejanja ljubezni ukazuje. Uporabite to priložnost, da s svojimi dejanji ljubezni pritegnete Boga samega k sebi in v svoje življenje, kajti »ako se ljubimo med seboj, je Bog v nas« (1 Jn 4, 12). Da se to zgodi, želim in prosim s svetim Pavlom: »Vas pa naj Gospod obogati in obilno napolni z ljubeznijo med seboj in do vseh« (1 Tes 3, 12).

Predragi v Gospodu! Tako presočajte s stališča globoke vere letošnje nezgode, ki so toliko škode naredile. Vi, ki ste škodo trpeli, obrnite si jo v pokoro in zadoščenje za grehe; vi drugi pa, katerim so uime prizanesle,

z deli ljubezni pomagajte prizadetim. Tako bodo te nezgode vsem v resnično korist in v zveličanje. Saj Bog vse, karkoli nas zadene, pošlja in dopušča edino s tem namenom, da nam resnično in trajno koristi, da nas pripelje k neminljivi sreči. Spoznavajmo v vseh dogodkih ljubeznivo roko nebeškega Očeta, pa nam nič resnično škodovati ne bo moglo, »vemo namreč, da tistim, ki Boga ljubijo, vse pripomore k dobremu« (Rim 8, 28).

Na vas vse, na vaše delo in imetje naj pride najbogatejši blagoslov vsemogočnega Boga, Očeta in Sina in Svetega Duha in ta blagoslov naj ostane vedno pri vas. Amen.

Na Goričanah, dne 31. avgusta 1937.

† Gregorij,
škof.

66.

Odloki sv. stolice.

Odlok sv. oficija o novih oblikah pobožnosti.

Že tridentinski zbor (sess. 24, de invoc., venerat. et reliquiis Sanctorum et sacris imaginibus) je slovesno odločil in škofom naročil, naj skrbe da se bodo v češčenju svetnikov in v rabi svetih podob docela iztrebile vse razvade in zlorabe, ki so se razpasle med verniki; da se ne bodo izpostavljale v češčenje podobe, ki morejo biti preprostim ljudem povod za zmoto ali krivo vero; da se bo zatrla vsaka vraža v češčenju svetnikov in v rabi svetih podob ne bo kazalo nič, kar ni pravo, kar je narobe in vihravo, kar je posvetno in nepristojno.

Papeži so odlok tridentinskega zbora ob raznih prilikah ponavljali ter zopet in zopet opominjali vernike, naj se ravnajo po tem, kar veli sv. zbor. Posebej je Pij IX. z odlokom sv. oficija dne 13. januarja 1875 ukazal onim, ki pišejo nabožne liste in pod videzom pobožnosti priporočajo nove načine molitve in bogočastja, naj nehajo s tem pisanjem in pomislijo na nevarnost, da bodo s takim branjem zavedli ljudi v zmoto proti veri, sovražnikom pa dali povod, da bodo kvarili čisti katoliški nauk in škodovali pravi pobožnosti.

Vse to je potrdil tudi cerkveni zakonik, zlasti v kán. 1259, 1261, 1279.

Žal, da se vsi ti tako zelo važni opomini in odloki najvišje cerkvene oblasti doslej niso popolnoma izpolnjevali. Nasprotno, znano je vsem, kako se vprav v zadnjih časih in v mnogih krajih od dne do dne množe in med verniki razširjajo nove oblike pobožnosti in češčenje svetih reči; nekatere teh oblik so smešne, največ pa je takih, ki podobne, že pravilno uvedene oblike brez koristi posnemajo ali pretvarjajo. Nekatoličani to početje z začudenjem gledajo in zlobno izrabljajo Cerkvi v škodo.

Kongregacija sv. oficija zato po izrečnem naročilu sv. očeta Pija XI. strogo nalaga vsem škofom, naj iztrebijo razvade, ki so se razpasle, in skrbe, da se nove ne bodo zanesle med ljudi. (C. S. Off., Decr. 26. mai. 1937: AAS 1937, 304.)

Opomin sv. kongregacije za vzhodno Cerkev glede klerikov vzhodnega obreda.

Kongregacija za vzhodno Cerkev je že večkrat in tudi še v zadnjih časih bila obveščena, da nekateri moški, ki so si zvijačno oskrbeli po-

narejene listine in ki so po krivici oblečeni kot orientalski duhovniki ter se za take predstavljajo, hodijo sem ter tja po raznih krajih ter prosijo miloščine, nabirajo mašne darove in zahtevajo celo, naj se jim dovoli, da smejo maševati.

Da bi se te hude in brezbožne prevare preprečile, kongregacija nujno prosi škofo, naj pomnijo navodila, ki jih je sv. stolica izdala o tej stvari.

Kongregacija posebe omenja štiri odloke, ki so izšli v letih 1929 do 1932. Skoraj dobesedno ponavlja odlok dne 7. januarja 1930 (AAS 1930, 109). Ta odlok veli: za vsako pobiranje denarja in zbiranja mašnih darov v škofiji latinskega obreda mora klerik vzhodnega obreda, pa naj je kateregakoli reda ali kakršnekoli stopnje, imeti avtentično, novo, pismeno dovoljenje sv. kongregacije. Kongregacija dá to dovoljenje le iz čisto posebnih vzrokov in označi v pismu kraje, za katere je pobiranje dovoljeno; obenem kongregacija sama obvesti škofo onih krajev, in sicer vsakega posebe, o danem dovoljenju in o vzroku dovoljenja.

Brez tega obvestila ordinarij ne more dovoliti, da bi orientalski kleriki kakorkoli pobirali denar in nabirali mašne darove v njegovem kraju. Če to stori, je proti krivdi sam odgovoren za nabrane denarne vsote in mašne darove.

Da se bolj gotovo zabrani vsaka zloraba, naj ordinariji o tem navodilu obveste svoje mašnike, zlasti rektorje cerkva, predstojnike redovnih hiš in, če je treba, tudi vernike. (S. Congr. pro Ecclesia Orientali, Monitum 20. jul. 1937: AAS 1937, 342.)

67.

Seja permanentnega odbora za evharistične kongrese

v Dubrovniku dne 17. julija 1937.

Ob priliki evharističnega kongresa dalmatinskih škofij v Dubrovniku se je sestal tudi permanentni odbor za evharistične kongrese, ki je poleg tekočih vprašanj obravnaval na podlagi temeljitih referatov sledeče zadeve:

1. Živa vera, pogoj evharističnega življenja (ref. Pavel Butorac, profesor iz Kotora).
2. Molitev za globoko vero s pomočjo »Večne Svetilke« (ref. Anton Radić, veroučitelj iz Šibenika).
3. Morala hedonizma — ovira evharističnega gibanja (ref. dr. Peter Čule, konzultor iz Mostarja).
4. Posvečevanje Gospodovega dneva in evharistično gibanje (ref. dr. Franc Cukala, stolni dekan iz Maribora).

Po vsestranskem razgovoru so bile sprejete te-le važne

resolucije:

I.

Živa vera in evharistično gibanje.

Ker je vse evharistično gibanje, zato tudi sad evharističnih kongresov, v najožji zvezi z vero v pričujočnost Zveličarjevo v zakramentu presv. Rešnjega Telesa, in ker uspeh evharističnega gibanja raste in pada

z večjo ali manjšo intenzivnostjo te vere, zato je največjega pomena za vse versko življenje, da vere v evharističnega Kralja ne gojimo samo v sebi in v ljudstvu, marveč da za to vero tudi prosimo Boga, naj jo poživi in utrdi.

Zato toplo priporočamo Večno češčenje v obliki »Živo Svijetlo«, in vabimo duhovnike in laike, da to češčenje po možnosti širijo in organizirajo, ker smo prepričani, da bo imelo od njega versko in narodno življenje obilno koristi.

Pozivamo verske družbe in vse organizacije Katoliške akcije, naj skrbijo, da bo njihovo sestavno delo za versko obnovo članstva in drugih vernikov prežeto od močne vere v evharističnega Zveičarja. Pri vseh prireditvah omenjenih organizacij bodi na sporedu skupno sv. obhajilo; cilj tega gibanja pa bodi uresničenje navade prvih kristjanov, da po njihovem zgledu vsi, ki se udeležujejo službe božje, pristopajo vsakokrat tudi k sv. obhajilu.

II.

Posvečevanje nedelj in zapovedanih praznikov.

Ponovno opozarjamo odgovorne javne činitelje, da so »praznični tečaji«, ki jih uvaja »Zakon o obvezni telesni vzgoji« in »Uredba o ustanavljanju in poslovanju prazničnih tečajev«, v očitnem nasprotju z naukom katoliške Cerkve, po katerem so nedelje in zapovedani prazniki pridržani edino Bogu in poglobitvi verskega življenja.

Zato vabimo vse katoličane, da se zavzamejo z vsemi dovoljenimi sredstvi za posvečevanje dneva Gospodovega, ki ga zahteva za svoje posvetne namene omenjeni zakon na škodo verske svobode in verskega življenja.

Pozivamo pa tudi duhovnike, da spričo sodobnih razmer, ki so nastale vsled laicističnega duha na versko življenje, nudijo po možnosti vernikom priliko, da morejo zadostiti svoji nedeljski dolžnosti tudi ob izletih ter športnih in drugih prireditvah. Pri vsem tem naj se ne pozabi poudarjati in razglaševati načelo, da katoličani ne morejo imeti zaupanja v iskrenost delovanja onih organizacij in podjetij, ki prezirajo ali celo onemogočujejo vršenje nedeljske dolžnosti.

III.

Proti pojavom javne nemorale.

Z veliko bolestjo in žalostjo moramo gledati, kako val nemorale in pokvarjenosti bolj in bolj izpodjeda v naši mladini idealizem, in kako skuša v našem narodu pogansko naziranje o družini spodriniti pristno krščansko pojmovanje o svetosti družinskega življenja ter omajati stebre, na katerih sloni vse versko in narodno življenje.

Nimamo dovolj besed, da bi obsodili nizko počenjanje vseh onih, ki ali v časopisju ali z nedostojno obleko ali na drug način izpodkopavajo temelj krščanske morale v ljudstvu.

Globoko obžalujemo, da poklicana javna oblast mirno gleda, kako kopaljšča z različnimi pojavi javne nemorale kvarijo poštenost našega ljudstva.

Ob glavnem protestu zoper tako neodločnost ter spričo dejstva, da v tem oziru od poklicane strani ni nobene pomoči, pozivamo vse prepričane katoličane v domovini, posebno še članstvo Katoliške akcije, da se takim pojavom odločno ustavi in jih zatre.

IV.

Proti laicističnim poskusom v šoli.

V prepričanju, da je laicizem izmed največjih ovir za evharistično vzgojo mladine, ugotavljamo, da je še danes v rabi mnogo šolskih učbenikov, ki so sestavljeni v tem duhu. Ogorčeno ugovarjamo, da se v teh učbenikih katoličani žalijo v svojih verskih čustvih in izpostavljajo posemu, da se celo katoliške verske resnice zavijajo ali tajijo in se naposled v njih zgodovinska dejstva iz življenja katoliške Cerkve in papeštva potvarjajo in tendenciozno opisujejo tako, da bi učencem zamrzili katoliške verske svetinje. Zato z vso odločnostjo zahtevamo, da se ti učbeniki takoj odstranijo iz šol.

Zahtevamo, da se na šolah za katoliške učence nastavlja le učitelji katoliške vere, saj to zahteva katoliški pouk in načelo enakopravnosti.

Katoličani se pozivajo, da se poslužujejo svojih pravic ter da pri svojih otrocih od šolske vzgoje izločujejo vse, kar ni v skladu s katoliškimi načeli.

Ko objavljam te resolucije, pričakujem, da bodo vsi gospodje dušni pastirji in kateheti upoštevali njihova navodila pri svojem poklicnem delu. Evharistično življenje naj ne bo nam duhovnikom in tudi vernikom ne prazna beseda, ampak res življenje.

Na Gorič anah, dne 30. avgusta 1937.

† Gregorij,
škof.

68.

Katoliška Cerkev v borbi zoper sodobno uživanjaželjnost in alkoholizem.

Sodobna uživanjaželjnost s svojo nečistostjo in nezmernostjo je eden izmed globokih vzrokov, da mnogi katoličani odpadajo od Kristusa in njegove Cerkve. Grehu zoper peto in šesto božjo zapoved so največja nevarnost za življenjski in nramni propad belega plemena, tako da je »Osservatore Romano« z dne 1. julija 1935 pisal: »Belo pleme je v nevarnosti, da izumrje.«

V soglasju z apostolskim sedežem prireja mednarodna katoliška liga zoper alkoholizem letos svoj prvi mednarodni kongres v Varšavi v dneh 11. do 14. septembra. V imenu apostolskega sedeža se kongresa udeleži nadškof Cortesi, apostolski nuncij na Poljskem; pokroviteljstvo sta prevzela poljska kardinala dr. Kakowski, Varšava, in dr. Hlond, Poznanj.

Kongres ima namen, da odkrije in pokaže nevarnosti in posledice po vsem svetu razširjene zlorabe alkohola, da poudari pomen in vrednost krščanske treznosti za naš čas in da enotno usmeri praktično delo katoličanov zoper alkoholizem. Za kongres so merodajne okrožnice papeža Pija XI., zlasti okrožnica o Srcu Jezusovem z dne 3. maja 1932. Sv. oče trdi v tej okrožnici: »Prava korenina sedanjega skoraj po vsem svetu razširjenega zla je poželjivost, ki je po sv. Pavlu korenina vsega zla (I Tim 6, 10). Iz poželjivosti raste nezmerna sebičnost, ki povsod le lastno korist išče, blagor bližnjega pa zanemarja... Vprav pokora je orožje, ki

zadene korenino zla, namreč poželjivost po materialnem bogastvu in razbrzdano slo življenja. S prostovoljnimi žrtvami, s praktično izvedeno odpovedjo, četudi je boleča, premaga kristjan nizkotne strasti.«

Znani nizozemski ministrski predsednik n. r. Ruys de Beerenbrouck je kot predsednik mednarodne katoliške lige zoper alkoholizem dal pobudo za kongres v Varšavi in začel s pripravo. Smrt ga je v aprilu lanskega leta iztrgala sredi iz dela. Predsedstvo lige je v sporazumu z visokimi pokrovitelji pripravo za kongres dalje vodilo in dokončalo.

V času, ko se sovražniki božji in cerkveni daleč preko državnih mej organizirajo v enotno bojno vrsto za boj zoper kraljestvo božje, naj bi varšavski kongres dokazal, da mi otroci katoliške Cerkve vseh dežel sveta resno nevarnost sodobne uživanjaželjnosti, posebno alkoholizma, dobro poznamo in v smislu cerkvenih načel boj zoper to nevarnost po načrtu organiziramo. Boj zoper alkoholizem je obenem časovno nujno delo za lastno narodno skupnost in za kraljestvo božje. Kongres v Varšavi hoče obravnavati naloge vseh katoličanov na tem polju pa tudi naloge posebnih katoliških treznostnih in abstinenčnih organizacij.

Pač ni dežele, ki bi bila prosta kvarljivih vplivov nezmerne alkoholizma. Predvsem mora duhovščina sodelovati pri borbi zoper zlorabo alkohola, saj je to v marsikaterem oziru za praktično dušno pastirstvo zelo pomembno in važno delo.

Podrobno informira o tem področju generalni sekretariat internacionalne lige zoper alkoholizem (Berlin SW 68, Puttkamerstr. 19 Nemčija).

V Ljubljani, dne 25. avgusta 1937.

† Gregorij,
škof.

69.

Misijonski praznik.

Misijonski praznik se bo obhajal letos 24. oktobra (predzadnjo nedeljo meseca oktobra) in vse, kar je zadnja leta škofijsko vodstvo DŠV v škofijskih listih objavljalo, velja tudi letos:

V nedeljo, 17. oktobra, naj se po vseh cerkvah oznani praznovanje naslednjo nedeljo.

Na večer pred praznikom naj se slovesno zvoni in na praznik naj bo od prve maše do večernice sv. Rešnje Telo izpostavljeno.

Pridige naj bodo posvečene misijonstvu, verniki naj sprejmejo svete zakramente in sicer za misijonske namene, popoldne ali na večer naj bo misijonska molitvena ura.

Pri vseh božjih službah se zbira za DŠV in verniki naj se izrečno pozivajo, da se vpišejo v to družbo. Voditelji DŠV so župniki, ki naj posebno letos v spomin 75-letnice smrti Pavline Jaricot organizirajo DŠV po desetnijah, stotnijah, ki jih naj vodijo desetniki ali stotniki (1 dinar, reveži pol dinarja mesečno). To željo je izrazil mednarodni kongres U. Cl. miss. v Rimu (11. do 13. novembra 1936), pravtako tudi Vrhovni svet DŠV (28. aprila do 1. maja 1937) v Rimu.

Kot posebna priprava za misijonsko nedeljo naj služi misijonska tridnevna večerna čiščenje Najsvetejšega in po možnosti kratek misijonski govor, kjer je to mogoče.

Škofijsko vodstvo DŠV bo razposlalo vsem župnijam osnutke misijonskih govorov, plakate, statistiko in drugo propagandno gradivo.

Ves uspeh misijonske nedelje je odvisen od gorečnosti duhovnih sobratov.

Beseda duhovnikov je odmev »božje besede, ki je živa... in ostrejša, kakor vsak dvorezen meč... in prodre do ločitve duše in duha« (Hebr 4, 12).

Vse dobrote, ki jih je sprejela človeška družba od krščanske prosvete in omike, izvirajo iz dela duhovnikov. Tudi misijonsko delo — širjenje božjega kraljestva med neverniki, vršijo v glavnem duhovniki.

Kakor v preteklosti tako mora tudi dandanašnji nas duhovnike »razjedati gorečnost« za čast božjo.

Mi smo tisti, ki moramo vdahnuti ljudstvu nadnaravnega ognja in duha, ga učiti moliti goreče in neprestano in s polnim zaupanjem za misijone. Mi moramo vernikom razložiti, da če nas že navadna »miloščina reši smrti in grehov«, kaj šele miloščina za misijone.

Mi moramo povedati ljudstvu: da »kdor odvrne grešnika od poti zmote, bo rešil svojo dušo smrti« (Jak 5, 20).

Milijarda zibelk in milijarda grobov je še brez križa in brez upanja! Kako da bi mi duhovniki ne sodelovali pri misijonskem delu in bi pustili božje kraljestvo v nemar! Naši misijonarji stoje v prednjih vrstah borbe za Kristusa, satan pa organizira brezbožno boljševiško fronto po vsem svetu! Proti tej organizirani satanski propagandi postavimo organizirano katoliško misijonsko fronto v vsaki župniji. Častniki te fronte ste vi, gospodje sobratje.

Škofijsko vodstvo DŠV.

70.

Verskozakladne maše.

Na vprašanje, ali se morajo verskozakladne maše še opravljati ali ne, se pojasnjuje, da dolžnost ni prenehala, pač pa se je število radi spremenjene valute skrčilo.

Do leta 1928 se je po fasiji dobivalo za eno verskozakladno mašo po 1.05 kron, torej za 30 maš 31.50 kron, za 50 maš 52.50 kron, ali v dinarjih 7.85 din ozir. 13.125 din. Po škof. taksi à 15 din za mašo, bi se moralo opraviti mesto 30 maš na leto po ena na dve leti, ker bi prišlo šele na dve leti 15.70 din; za 50 maš pa po ena na leto (odškodnina 13.125 din).

Od leta 1928 se je pa radi prevedbe s kronske na dinarsko valuto razmerje spremenilo tako, da se za 30 maš opravita po dve na leto, za 50 maš pa eno leto po tri, drugo leto po štiri, ker znaša izplačilo na leto 52.50 din, torej za tri maše 45 din, za ostanek 7.50 din pa v 2 letih ena maša.

Na to dolžnost se dušni pastiriji, ki po fasiji dobivajo odškodnino za verskozakladne maše, opozarjajo.

V Ljubljani, dne 16. avgusta 1927.

Ign. Nadrah,
gen. vikar.

71.

Petje evangelija v slovenskem jeziku.

Z objavo z dne 20. februarja 1934 (Škof. list 1934, str. 27) je bilo dovoljeno od velike noči 1934 dalje, peti pri petih mašah list in evangelij v slovenskem jeziku.

Da se ustvari potrebna enotnost, se določa, da se petje evangelija v slovenskem jeziku vrši po besedilu, kakor je določeno v Obredniku za slovesni obhod na praznik presv. Reš. Telesa, namreč:

Gospod z vami. — In s tvojim duhom.

Iz svetega evangelijskega p... (ali: Začetek svetega evangelijskega p...). — Šlava tebi, Gospod.

Vsako drugo besedilo je nedopustno in se ne sme uporabljati.

V Ljubljani, dne 25. avgusta 1937.

† Gregorij,
škof.

72.

Sprememba župnijskih mej.

Da se je ustreglo dolgoletnim željam in utemeljenim prošnjam, se je iz razloga kan. 1427 § 2 z odlokom škof. ordinariata z dne 20. julija leta 1937, št. 3506, izločila vas Možjanca s podružno cerkvijo sv. Nikolaja, škofa, iz župnije Cerklje pri Kranju in priključila župniji Preddvor.

Tej spremembi je glasom dopisa kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani z dne 22. junija 1937, II. No. 8331/1, pritrdilo ministrstvo pravde na podstavi naredbe drž. ministrstva z dne 20. februarja 1866, št. 12.692, in predpisov § 20 zakona z dne 7. maja 1874, drž. zak. št. 50.

Odlok je stopil v veljavo dne 15. avgusta 1937.

73.

Consilium administrationis.

Za člane consilii administrationis v smislu kan. 1520 so bili imenovani: čast. kan. dr. Franc Ušeničnik, univ. profesor; msgr. Viktor Steska, ravnatelj škof. rač. pisarne; Alojzij Markež, ekonom zavoda sv. Stanislava.

74.

Razne objave.

Obletnica smrti škofa A. M. Slomška. Kr. banska uprava dravske banovine v Ljubljani je z odlokom z dne 11. sept. 1937, IV. No. 15.276/1, odredila, da ostane njen odlok z dne 26. avgusta 1936, IV. No. 12.148/1, glede praznovanja obletnice smrti škofa Antona Martina Slomška tudi za letos v veljavi.

Za narodnega promotorja DŠV je bil z dekretom sv. kongregacije za širjenje vere z dne 23. julija 1937, št. 659/37, imenovan prelat dr. Marko Alaupović, stolni prošt itd. v Sarajevu.

Birmovanje v župniji Šmarije se je izvršilo v nedeljo, dne 25. julija 1937.

Taksna prostest. Izvršilna uredba k fin. zakonu za leto 1937/38 čl. 20 predpisuje, da so takse proste: 1. zapuščine, volila za cerkve, ustanove, družbe in društva, če služijo izključno verskim namenom in se volijo pravnim osebam v obsegu naše države (t. 3). 2. Zapuščine in volila za domače ustanove (zaklade, fonde, zavode), ki služijo dobrodelnim (humanim) ali splošno koristnim namenom (znanstvenim, prosvetnim, zdravstvenim, telesnovzgojnim), ki se volijo pravnim osebam.

Kupne pogodbe morajo biti odslej kolkovane s kolkom za 10 din.

Bratovščina sv. Družine. 74 župnij, ki imajo to bratovščino vpeljana, še ni poslalo za tekoče leto zapovedanega poročila. Naj brez zamude izpolnijo svojo obveznost.

Železniške legitimacije. Prizadeti duhovniki naj ugrade, če še niso, pozivu v »Škof. listu« 1937 str. 83.

Katehetsko društvo v Ljubljani (Semeniška ul. 2) prosi svoje člane, da poravnajo članarino za tekoče leto v znesku 5 din po položnici, ki je priložena tej številki »Škof. lista«. Obenem vabi k pristopu vse one, ki še niso člani društva.

Pastirsko pismo španskih škofov o Španiji je priloženo vsaki številki tega »Škof. lista«.

75.

Slovstvo.

Dr. A. Zdešar C. M.: **Zgodovina usmiljenih sestrá sv. Vine. Pav. Marijin dvor 1937.** Tiskala Misijonska tiskarna v Grobljah. Cena 25 din. — V naslovu je rečeno, da je to le kratek obris, toda obris obsega 270 strani. Da smo to knjigo pogrešali, dokazuje že dejstvo, da deluje v družbi okoli 1000 Slovenk, ki so organizirane v samostojni jugoslovanski provinci in delujejo ne samo po vsej Sloveniji, ampak tudi v drugih krajih naše države. — Knjigo priporočamo.

Janez Ev. Kalan: **Kristus kralj!** Založila in tiskala Misijonska tiskarna v Grobljah. 1937. Cena 10 din. — Knjiga je mednarodna. Zanimivo je, da je izšla prej v tujih jezikih kot v slovenskem. Ideja organizacije »Regnum Christi«, katere početnik je pisatelj, je danes že tako napredovala, da gre izobraženec težko mimo te ideje in organizacije. Knjiga podaja temelje novega mednarodnega pokreta in jo toplo priporočamo.

Indijska knjižnica. Zv. 6.: *Lotosov cvet.* — Zv. 7.: *Kri mu-čencev.* — Priporočamo.

Zadosilne molitve za Španijo. Založil Glasnik Sreca Jezusovega v Ljubljani. Cena: 10 kosov 9 din, 100 kosov 85 din. — Priporočamo za skupne molitve in pobožnosti pred Najsvetejšim.

Knjižice salezijanske družbe: št. 87: *Mihčeve zgodbice;* št. 88: *Ministranti;* št. 89: *Sv. Rok;* št. 90: *Protikomunistični katekizem;* št. 91: *Ivanček, Jezusov ljubljencek.* — Priporočamo.

Konkurzni razpis.

Z okrožnico z dne 26. avgusta 1937 št. 4127 je bila z rokom do 30. septembra 1937 razpisana župnija Leskoviča v loški dekaniji, izpraznjena zaradi smrti dosedanjega župnika.

S tem pa se razpisuje župnija Sv. Trojica nad Cerknico, stoječa pod patronstvom graščine Nadlišek. Pravilno opremljene prošnje je nasloviti na patrona in jih poslati na škof. ordinariat v Ljubljani. Rok za vlaganje prošenj se zaključí 25. oktobra 1937.

V Ljubljani, dne 1. septembra 1937.

Ign. Nadrah,
gen. vikar.

Škofijska kronika.

Škof. duhovsko semenišče. Za spirituala je bil imenovan dr. Janko Kraljič, kaplan pri Sv. Jakobu v Ljubljani.

Zavod sv. Stanislava. Na škof. klasični gimnaziji sta bila imenovana: prefekt Stanko Jeglič za suplenta matematike in fizike, prefekt Venceslav Snopca za suplenta glasbe.

»Marijanišče« v Ljubljani. Za ravnatelja je bil imenovan dr. Jožef Pogrebenik, kaplan v Trnovem v Ljubljani.

Umeščeni so bili: Ignacij Škoda, žup. upravitelj na Krki, dne 3. avgusta 1937 na podeljeno mu župnijo Skocijan pri Mokronogu; Franc Jeraša, župnik pri Sv. Trojici nad Cerknico, dne 3. avgusta 1937 na podeljeno mu župnijo Krka; Anton Hafner, kurat drž. žen. kaznilnice v Begunjah pri Lescah, dne 14. avgusta 1937 na podeljeno mu župnijo Duplje.

Prezentiran je bil na župnijo Prečna Janko Komljanec, vikar-pomočnik istotam (umeščen dne 29. avgusta 1937).

Podeljena je bila župnija Česnjice Janezu Tiringarju, župnemu upravitelju na Golem (umeščen dne 1. septembra 1937).

Imenovani so bili: za ekskurendo-upravitelja: Franc Kirar, župni upravitelj v Novi Oselici, za Leskovičo, in Janez Klemenčič, župnik na Igu, za Golo; Franc Skvarča, C. M., za subsidiarja pri duhovnij. uradu obč. drž. bolnišnice v Ljubljani.

Premeščeni so bili: Ladislav Lampič, prefekt v zavodu sv. Stanislava, za kaplana v Trnovu v Ljubljani; dalje kot kaplani: Jožef Jamnik iz Kranja k Sv. Jakobu v Ljubljani, Martin Starec iz Št. Petra pri Novem mestu v Kranju in Franc Tom iz Cerkljan ob Krki v Št. Peter pri Novem mestu.

Nameščeni so bili kot kaplani: P. Jožef Aljančič, O. F. M., pri Sv. Cirilu in Metodu v Ljubljani; p. Norbert Klement in p. Alojzij Žabkar, oba O. Teut., v Metliki; Jožef Kostanjevec. Soc. Sal., v Boštanju.

Frančiškanske župnije. Nameščeni so bili: P. dr. Stanislav Aljančič za kaplana pri Mar. Oznanjenju v Ljubljani; p. Benjamin Tomšič za kaplana in kateheta na Viču; p. Ambrož Remec za kaplana-ekspozita pri Novi Štifti.

Verouk na srednjih šolah so prevzeli kot honorarni veroučitelji: Jožef J a m n i k, kaplan pri Sv. Jakobu v Ljubljani, in Ludovik B e v k a, prefekt v zavodu sv. Stanislava, na I. drž. realni gimnaziji v Ljubljani; Franc B l a j, vikar v Kranju, na drž. realni gimnaziji v Kranju.

Ordinacije: Višje redove so prejeli: Subdiakonat dne 17. januarja, diakonat dne 13. marca in prezbiterat dne 4. julija 1937: bogoslovci V. letnika: Ludovik Bartelj, Leopold Klančar in Jožef Šolar; fr. Pelagij Majhenič in fr. Engelhard Štucin, oba O. F. M.; Peter Franta, Jožef Januš, Franc Podlipnik, Anton Seršen, Jožef Strečansky, Štefan Škorec, Anton Varga, Alojzij Vesely in Jakob Žalar, vsi Soc. Sal. — Subdiakonat dne 28. februarja, diakonat dne 13. marca in prezbiterat dne 4. julija 1937: bogoslovci IV. letnika: Stanislav Lenič, Jožef Močnik, Janez Mohar, Jožef Peče, Jožef Pirc, Jožef Pogorelec, Jožef Snoj, Mihael Žnidar in Alojzij Žun; Jožef Bošacky in Stanislav Rebek, oba Soc. Sal. — Subdiakonat dne 17. januarja in diakonat dne 13. marca 1937: Jaroslav Kotnik iz lavantinske škofije; Nikolaj Ilijic in Ivan Vitezič iz krške škofije; Andrej Antič iz šibeniške škofije in Anton Buterin iz zadrške administrature. — Subdiakonat dne 24. januarja in diakonat dne 13. marca 1937: Nikolaj Fabijanič iz krške škofije. — Subdiakonat dne 28. februarja in diakonat dne 13. marca 1937: Ivan Špec, Soc. Sal. — Samo prezbiterat dne 5. septembra 1937: Stanislav Natlačen.

Umrla sta: Viljem M l e j n i k, valetudinarij, v Štefanu pri Trebnjem dne 15. avgusta 1937 v starosti 67 let in Matej K o s, župnik v Leskovici, v Ljubljani dne 21. avgusta 1937, v starosti 70 let (pokopan v Leskovici). — Naj v miru počivata!

Škofijski ordinariat v Ljubljani,

dne 14. septembra 1937.

† Gregorij,

škof.

Jože Jagodic,
v. d. ravn.

Vsebina: 65. Pastirsko pismo o letošnjih vremenskih nezgodah. — 66. Odloki sv. stolice. — 67. Resolucije evhar. kongresa v Dubrovniku. — 68. Katoliška Cerkev v borbi zoper sodobno uživanjaželjnost in alkoholizem. — 69. Misijonski praznik. — 70. Verskozakladne maše. — 71. Petje evangelija v slovenskem jeziku. — 72. Sprememba župnijskih mej. — 73. Consilium administrationis. — 74. Razne objave. — 75. Slovstvo. — 76. Konkurzni razpis. — 77. Škofijska kronika.

Izdajatelj: Škofijski ordinariat (Ignacij Nadrah). — Odgovorni urednik: Jože Jagodic.
Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.

Skupno pismo

španskih škofov škofom vsega sveta
zaradi vojne v Španiji

Častiti bratje!

1. Razlog za to spomenico.

Katoliški narodi se v dneh bridkosti med seboj podpirajo in tako spolnjujejo zakon ljubezni in bratstva, ki združuje v eno mistično (skrivnostno) telo vse, kateri prejemajo sveto obhajilo v mišljenju in ljubezni Jezusa Kristusa. Naravni posrednik tega duhovnega občevanja so škofje, ki jih je Sveti Duh postavil, da vodijo Cerkev božjo.

Španija, ki prestaja eno največjih bridkosti v svoji zgodovini, je prejela od inozemskih katoliških škofov mnogotere dokaze zavzetja in sočutja, tako v skupnih poslanicah kakor od mnogih škofov posamič. In španski episkopat, tako strahotno preskušán v svojih članih, svojih duhovnikih in svojih cerkvah, se hoče zdaj s to skupno spomenico oddolžiti veliki ljubezni, ki nam je bila izkazana z vseh krajev sveta.

Naša dežela trpi zdaj v prevratu, ki je segel do dna: ni samo nad vse kruta državljanska vojna, ki nas navdaja z bridkostjo, je to strahoten pretres, ki maje same temelje družabnega življenja in je spravil v nevarnost celo naš narodni obstoj. Vi ste to razumeli, častiti bratje, in »vaše besede ter vaše srce se nam je odprlo« pravimo z apostolom, ko nam dajete gledati globočino svoje ljubezni do naše ljubljene domovine. Bog vam poplačaj!

Toda hkrati z našo hvaležnostjo, častiti bratje, vam moramo odkriti svojo bolečino nad nepoznanjem resnice o tem, kaj se v Španiji godi. S številnimi dokazi je ugotovljeno dejstvo, da velik del javnega mišljenja v inozemstvu stoji daleč proč od resnice glede dejstev, ki so se dogodila v naši deželi. Vzroki te zablode so lahko:

Protikrščanski duh, ki je v španskem sporu videl odločilni konec v boju za vero ali proti veri v Jezusa Kristusa, za krščansko omiko ali proti njej;

sedanje nasprotje političnih nauk, kateri streme za nadvlado sveta; namerno prizadevanje mednarodnih tajnih sil;

slednjič brezdomovinstvo, ki se je prijelo premotenih Špancev, kateri so se krili v imenu katoličanov in so tako pravi Španiji povzročili neizmerno škodo.

Najbolj pa nas boli, da je tudi precejšen del inozemskega katoliškega tiska prispeval k tej zablodi v mišljenju, ki bi utegnila biti usodna za najsvetejše koristi, za katere se vrši boj v naši domovini.

Skoraj vsi škofje, ki smo podpisali to spomenico, smo se potrudili, da smo svojčas pravilno označili pomen te vojne. Zahvaljujemo se inozem-

skemu katoliškemu tisku, da si je osvojil resnico naših pojasnil, kakor obžalujemo, da so jo pobijali ali jo zavijali nekateri časniki in revije, ki bi morali zgledno upoštevati in spoštovati glas predstavnikov Cerkve.

To nalaga španskim škofom dolžnost, da se skupno obračajo na svoje brate po vsem svetu, z edinim namenom, da zasiže resnica, ki jo zalemnuje lahkomiselnost ali pa zloba, in nam jo pomagajo razširiti. Gre za najvažnejši predmet, v katerem se stikajo ne le politične koristi enega naroda, marveč celo bogodani temelji družabnega življenja: vera, pravica, veljava oblasti in svoboda državljanov.

V zvezi z našo pastirsko službo, ki nam nalaga predvsem učiti resnico, spolnjujemo s tem trojno dolžnost: versko, domovinsko in človečansko: versko, zakaj kot priče velikih zločinov in velikega junaštva, katerim je bila prizorišče naša domovina, moremo svetu nuditi nauke in zglede, ki spadajo v našo škofovsko službo in ki morajo koristiti vsemu svetu; domovinsko dolžnost, zakaj škof je prvi dolžan braniti dobro ime svoje domovine, »zemlje očetov«, ker so bili naši častiti predniki tisti, ki so jo tako krščansko, kakršna je, izoblikovali s tem, da so svoje sinove prerodili v Jezusu Kristusu za oznanjevanje evangelija; in človečansko dolžnost, zakaj, ko je Bog že dopustil, da je naša domovina torišče za preskus naziranj in postopkov, ki hočejo zavzeti svet, bi želeli, da se nevarnost omeji na našo domovino in se drugi narodi propada rešijo.

2. Svojestvo tega pisma.

Ta spomenica ne bo kake postavljene trditve dokazovala, marveč bo v širokih obrisih preprosto razložila dejstva, ki so značilna za našo vojno in ji dajejo njen zgodovinski obraz. Španska vojna je učinek borbe nespravljalnih miselnosti; že v same početke so zavita najtežja vprašanja npravnega, pravnega, verskega in zgodovinskega reda. Ne bi bilo težko razložiti osnovne točke naziranja, v kolikor zadeva naše dejansko stanje. To je v obilni meri že storjeno tudi po nekaterih bratih, ki podpisujejo to pismo. Toda živimo v času računarskega in mrzlega pozitivizma; kar ljudje zahtevajo, posebno še kadar gre za zgodovinsko tako pomembna dejstva, kakršna je rodila ta vojna, to so živa ter utripajoča dejstva, ki pokažejo preprosto in čisto resnico že s tem, da jih izrečemo ali pa jih zanikamo — v tem smislu smo bili od inozemstva že stokrat naprošeni.

Zaradi tega ima to pismo trdilni in brezpogojno določni značaj, ki ga daje izkustvo; in to v dveh pogledih: v pogledu sodbe, ki jo imamo vsi skupno o pravilnem vrednotenju dejstev; in v pogledu nasprotujoče trditve, s katero v vsej obzirnosti podiramo napačne trditve ali zavite razlage, s katerimi se je mogla o življenju v Španiji potvarjati zgodovina tega leta.

3. Naš položaj pred vojno.

Ugotovljeno bodi predvsem, da so španski škofje od leta 1931 dajali najvišji zgled apostolske in državljanske previdnosti, ker je bilo vojno moči videti vnaprej, odkar so se začeli surovi in nepremišljeni napadi na narodno mišljenje. Po cerkvenem izročilu in po navodilih sv. stolice so se škofje postavili odločno na stran novo ustanovljenih oblasti, s katerimi so se trudili sodelovati za skupno blaginjo. In kljub ponovnim napadom na cerkvene osebe, cerkvene stvari in pravice vendar niso prelomili svo-

jega sklepa, ne spreminjati složnega razmerja, ki se je začelo pred kratkim. »Etiam dyscolis« (Tudi osornim bodite podložni): Na preganjanja smo vedno odgovarjali z zgledom zveste pokorščine, v čemer smo mogli; z resnim, utemeljenim in apostolskim ugovarjanjem, kadar smo morali; z iskrenim opominjanjem, s katerim smo se znova in znova obračali na naše katoliško ljudstvo, naj se zakonom pokori, naj moli, naj bo potrpežljivo in mirno. In katoliško ljudstvo nas je podpiralo, ker je bilo naše posredovanje v trenutkih globokega družabnega in političnega razburjenja močan steber za narodno slogo.

Ko je izbruhnila vojna, smo to žalostno dejstvo obžalovali bolj kakor kdorkoli, ker je vojna zmeraj najhujše zlo, ki ga velikokrat ne nadomeste dvomljive vrednote njene pridobitve iz nje in ker je naše poslanstvo poslanstvo sprave in miru: »Et in terra pax« (In na zemlji mir). Vse od začetka vojne smo povzdigovali roke k nebu, da bi nehala. In v teh trenutkih ponavljamo besedo Pija XI. od tedaj, ko je bila medsebojna nezaupnost med velikimi silami na tem, da bi sprostila drugo vojno nad Evropo: »Mi kličemo mir, blagoslovljamo mir, prosimo za mir.« Bog nam je pričal o naporih, ki smo jih vršili, da bi zmanjšali grozote, ki vojno zmeraj spremljajo.

S svojimi željami po miru združujemo velikodušno odpuščanje za naše preganjalce in čustva ljubezni do vseh. In nad bojišči našim sinovom iz enega in iz drugega tabora govorimo besedo apostolov: Gospod ve, kako vas vse ljubimo v sreči Jezusa Kristusa.

Toda mir je »spokojnost reda božjega, narodnega, družabnega in poedinostnega reda, ki vsakomur zagotovi njegovo mesto, kar mu gre, ko postavlja slavo božjo na vrh vseh dolžnosti ter iz božje ljubezni izvaja bratsko pomoč vseh«. In takšno je človeško življenje in takšen red božje previdnosti — ne da bi bilo doslej možno najti nadomestila — da je vojska, ki je za človeštvo ena najstrašnejših šib, včasih zdravilo, edino, ki more stvari spet postaviti v tečaj resnice in jih iznova spraviti pod vladno miru. Zato Cerkev blagoslovlja vojna znamenja, čeprav je hči Kneza miru; zato je ustanovljala vojaške redove ter urejevala križarske vojne proti sovražnikom vere.

Ni tako v našem primeru. Cerkev te vojne ni iskala; zato ne verjamemo, da bi jo bilo treba braniti pred očitkom, da je vojskujoča se stranka, kakor so inozemski listi označevali špansko Cerkev. Res so se tisoči njenih sinov pokorili povelju svoje vesti in svojega domoljubja ter se na svojo osebno odgovornost dvignili z orožjem, da bi rešili načela krščanske vere in pravičnosti, ki so stoletja in stoletja oblikovala življenje našega naroda; toda kdor Cerkev dolži, da je to vojno izzvala ali da je sklepala zarote zanj in da za nje preprečitev ni storila vsega, kar je bilo v njeni moči, ta resnice ne pozna ali pa jo potvarja.

To je položaj španskih škofov in španske Cerkve spričo dejstva sedanje vojne. Zasramovali in preganjali so jo, preden je vojna izbruhnila; Cerkev je bila glavna žrtev za besnost ene izmed vojskujočih se strank; in s svojimi prošnjami, svojimi opomini in s svojim vplivom ni nehala prizadevati si, da bi njeno škodo zmanjšala in dneve preskušnje skrajšala.

In če danes skupno izražamo svojo sodbo o prezapletenem vprašanju vojne v Španiji, storimo to prvič zato, ker je vojna, tudi če je bila političnega ali družabnega značaja, tako hudo pretresla verski red in ker je bilo že od vsega njenega začetka jasno, da ena izmed vojskujočih se strank hoče katoliško vero v Španiji iztrebiti. Zato mi, katoliški škofje, nismo mogli molčati, saj bi s tem zanemarili koristi našega Gospoda Je-

zusa Kristusa in zaslužili strašni priimek »nemih psov«, s katerim prerok zaznamuje tiste, ki bi spričo krivice morali govoriti, pa molče. Drugič pa podajamo svojo sodbo zato, ker so v inozemstvu položaj španske Cerkve, to je, španskega episkopata, pred bojem krivo tolmačili: v neki zamejni katoliški reviji zelo viden politik toliko da ne pripisuje vojne duševni slepoti španskih nadškofov, ki jih označuje za starce, ki dolgujejo vse, kar so, monarhistični vladavini in ki so z razlogi discipline in pokorščine druge škofe potegnili v smer narodnega gibanja. Spet drugi nas obtožujejo, da smo predrzneži, ki izpostavljam v negotovost vseoblastne ter nasilniške vladavine red Cerkve, katere svobodo smo dolžni braniti.

Ne; to svobodo zahtevamo; pred vsem za izvrševanje svoje službe. Iz nje izhajajo vse svoboščine, ki jih branimo za Cerkev; in zaradi njene moči se nismo vezali z nikomer — ne z osebami ne s silami ne z ustanovami — pa naj smo za varstvo še tako hvaležni, ki so nas mogli rešiti sovražnika, kateri nas je hotel uničiti; in pripravljeni smo sodelovati kot škofje in kot Španci z vsemi, kateri si prizadevajo, da bi v Španiji spet vzpostavili vlado miru in pravice. Nobena politična oblast ne bo mogla reči, da smo se od te smeri kdaj oddaljili.

4. Petletje pred vojno.

Predvsem trdimo, da so tej vojni pripravljale pot nepremišljenost, zmote, včasih zlobnost ali bojzljivost tistih, ki bi jo bili lahko preprečili, ako bi bili narod vladali po pravici.

Če pustimo vnemar druge, manj učinkovite vzroke, so bili zakonodajalci iz 1931, za tem pa izvršilna oblast države s svojimi postopki vladanja tisti, ki so si prizadevali, da bi pot naše zgodovine nagloma preokrenili v smer, ki je docela nasprotna naravi in zahtevam narodnega duha, in še posebno nasprotna verskemu mišljenju, ki v državi prevladuje. Ustava in laični zakoni, ki so pokazali svojo miselnost, so bili siloviti neprestani napadi na narodno zavest. Ko so razveljavljali božje pravice in ob tla pritiskali Cerkev, je ostala naša družba oslABLJENA v zakonitem redu, v tem, kar ima družabno življenje v sebi najbistvenejšega, to je vero. Špansko ljudstvo, ki je po večini ohranilo v sebi vero svojih očetov živo, je z nezmagano potrpežljivostjo sprejemalo ponovne žalitve, ki so jih njegovim vesti zadajali krivični zakoni; toda predrznost njegovih oblastnikov, združena s sramotenjem, je ljudstvu v duši vzbudila odpor in ugovor proti taki socialni oblasti, ki se je pregrešila nad najosnovnejšo pravičnostjo, dolžno Bogu in vesti državljanov.

S tem je v zvezi, da se je vlada ob mnogih važnih prilikah odrekla svoji oblasti nad druhaljo. Požigi svetišč v Madridu in po pokrajinah maja 1931, oktobrske vstaje leta 1934, zlasti v Kataloniji in Asturiji, kjer je gospodovalo brezvladje dva tedna, viharna doba od februarja do julija 1936, v kateri so porušili ali oskrunili 411 cerkva in med katero je prišlo do okoli 3000 hudih napadov političnega in družabnega značaja — vse to je napovedovalo popolno zrušitev javne avtoritete, katera je pogostoma vidno podlegala sili tajnih moči, ki so njeno delovanje izrabljale.

Naša politična vladavina demokratične svobode se je rušila zaradi samovoljnosti državne oblasti in zaradi nasilja vlade, ki je pogazila ljudsko voljo, ko je ustvarila svoj politični stroj v boju z večino naroda. Primer za to imamo v zadnjih volitvah za državni zbor februarja 1936, ko so desničarske stranke z več kakor milijonom glasov presežka nad levičar-

skimi dobile 118 poslancev manj kakor Ljudska fronta, ker so samovoljno uničili volivne zapisnike iz celih pokrajin in tako v korenini okrnili zakonitost parlamenta.

V isti meri pa, kakor se je zaradi razrahljanih družabnih vezi razkrajalo naše ljudstvo, kakor je naše gospodarstvo krvavelo in se je brezmiselno spreminjal način dela ter zlonamerno slabila moč ustanov za družabno obrambo — je druga mogočna država, Rusija, skupaj s tukajšnjimi komunisti po gledališču in kinu, po tujih šegah in navadah, z zaslepljevanjem razuma in s podkupovanjem pripravljala ljudsko mišljenje na izbruh revolucije, za katero so napovedovali že skoraj določen dan.

27. februarja 1936 je ruska Kominterneta zaradi zmage Ljudske fronte zapovedala špansko revolucijo in jo podprla z bajnimi vsotami. Naslednjega 1. maja so po Madridu stotine mladcev javno zahtevale »bomb in samokresov, smodnika in dinamita za bližnjo revolucijo«. Dne 16. istega meseca so se v Ljudskem domu v Valenciji sestali sovjetski odposlanci III. internacionale s španskimi zastopniki ter v 9. točki svojega dogovora sklenili: »Treba je eni izmed skupin v Madridu, oni, ki je označena s številko 25 in ki jo tvorijo službujoči policijski stražniki, poveriti nalogo, da odstrani tiste politične in vojaške osebnosti, ki so določene, da bi v profirevoluciji igrale kako pomembno vlogo.« Medtem so od Madrida do najoddaljenejših vasi vojaško vežbali revolucionarno milico in jo izdatno oboroževali, tako da je ob začetku vojne štela 150.000 vojakov za napad in 100.000 za obrambo.

Naštevanje teh dejstev v škofovski spomenici se vam bo, častiti bratje, zdelo neprimerno. Želeli smo jih nadomestiti z razlogi iz političnega prava, ki bi mogli opravičiti narodno odporno gibanje. Brez Boga, ki mora biti temelj in vrh družabnega življenja; brez avtoritete, ki je nič ne more nadomestiti v njeni službi, ustvarjalke reda in ohranjevalke državljanskega prava; s surovo snovno silo v službi ljudi brez Boga in vesti, ki jih imajo na vajejih mogočni agenti mednarodne družbe — tako naj bi Španija drsela v brezvladje, ki je pravo nasprotje skupne blaginje pravičnosti in družabnega reda. Za ta cilj so prišli pripravljat španske pokrajine, v katerih je marksistična revolucija imela svoj začetni tek.

To so dejstva. Primerjajte jih z naukom svetega Tomaža o pravici do obrambnega odpora s silo, potem naj vsakdo pravično presodi. Nihče ne bo mogel reči, da ni bil v začetku spopada obstoj skupne blaginje — vere, pravičnosti, miru — v resni nevarnosti; kakor tudi ne, da družbene oblasti skupno z razumnimi in uvidevnimi ljudmi, ki predstavljajo ljudstvo v njegovi naravni skupnosti in v njegovih najboljših sestavinah, javne nevarnosti niso spoznale; kar se tiče tretjega pogoja, ki ga zahteva angelski učenik, to je, da morajo razumni in uvidevni ljudje biti prepričani o verjetnosti uspeha, prepuščamo sodbo pravični zgodovini: dejstva do sedaj temu ne nasprotujejo.

Odgovorimo še na pomislek, ki ga neka inozemska revija izraža glede pobitih duhovnikov in ki bi se lahko raztegnil na vse, kateri so nosilci tega silnega socialnega prevrata, ki ga je pretrpela Španija. Pomislek se nanaša na možnost, da bi se javni mir ne bil kršil, če bi ne bilo prišlo do vstaje: »Če pomislimo na nasilja rdečih — beremo tam — stoji pred nami resnica, da bi bilo na stotine in na tisoče duhovnikov, ki so jih pobili, estalo pri življenju in bi nadaljevali božje delo v dušah, če bi se Franco ne bil uprl.« Te trditve ne moremo podpisati, ker smo priče položaja v Španiji, kakršen je bil ob izbruhu spopada. Resnica je nasprotno dejstvo; s pravno gotovostjo je dokazano, da je v natančnem načrtu za

marksistično revolucijo, ki so jo pripravljali in ki bi bila izbruhnila po vsej državi, če bi je v velikem delu ne bilo preprečilo državljansko vojaško gibanje, stalo povelje za iztrebitev katoliške duhovščine in pomembnih desničarjev, za sovjetizacijo industrije in za upostavitev komunizma. Bilo je konec januarja, ko je neki anarhistični voditelj govoril svetu po radiu: »Treba je govoriti o stvareh, kakršne so, in resnica je to in nič drugega, da nas je vojaštvo prehitelo in preprečilo, da nam ni uspelo razvneti revolucijo.«

Naj ostane torej ugotovljeno kot prva trditev te spomenice, da je pet let neprestanih stisk med španskimi podaniki na verskem in družabnem področju spravilo v nad vse resno nevarnost sam obstoj javne blaginje ter ustvarilo izredno napetost v duševnosti španskega ljudstva; narod se je dobro zavedal, da po izčrpanju zakonitih sredstev ni bilo druge pomoči za ohranitev reda in miru kakor sila; sile, katere so bile tuje tej oblasti, ki smo jo imeli za zakonito, so sklenile, prevrniti postavljeni red in s silo uvesti komunizem; in po usodni povezanosti dejstev Španiji slednjič ni ostalo nič drugega, kakor izbira: ali da podleže končnemu naskoku razdiralnega komunizma, ki je bil že namenjen in zapovedan, kakor se je zgodilo v pokrajinah, kjer narodno gibanje ni zmagalo; ali pa, da v silnem obrambnem naporu poskusi strašnega sovražnika se rešiti in tako ohraniti osnovna načela svojega družabnega življenja in svojih narodnih ošobin.

5. Vojaška vstaja in komunistična revolucija.

Dne 18. julija preteklega leta je prišlo do vojaške vstaje in se je začela vojna, ki še traja. Toda pomnite, prvič, da se vojaška vstaja že od prvih početkov ni vršila brez sodelovanja z zdravim ljudstvom, ki se je pridružilo gibanju v velikih množicah; zato jo je treba označiti za državljansko-vojaško; drugič pa, da sta to gibanje in komunistična revolucija dve dejstvi, katerih ni moči ločiti, če hoče človek o tem, kakšna je vojna, soditi tako kakor je potrebno. Kakor sta se skoraj istočasno začeli, tako že od kraja naznačujeta globok prepad med obema Španijama, ki se bosta borili na bojiščih.

Še več: Gibanje se ni začelo, ne da bi bili tisti, ki so ga sprožili, prej opozorili javne oblasti, naj se grozeči marksistični revoluciji z zakonitimi sredstvi postavijo v bran. Poskus ni uspel in začel se je spopad, pri katerem državljansko-vojaške sile od prvega trenutka niso zadevale toliko ob vladne oddelke, ki so skušali gibanje omejiti, kakor ob razbrzdani bes nekake ljudske vojske, ki se je v zavetju vladne brezdelnosti — da ne rečemo kaj hujšega — vokvirila v uradno vojno poveljevanje, se okoristila razen z orožjem, ki ga je nezakonito že imela, še z orožjem iz državnih skladišč in se kakor uničujoč plaz vrgla na vse, kar daje oporo družbi.

Tak je v vladnem taboru odgovor na državljansko-vojaško vstajo. Res, bil je to protinapad sil, zvestih vladi; toda pred vsem je to borba v družbi anarhističnih sil, ki so se njim pridružile in se bodo z njimi bojevale do konca vojne. Ves svet to ve, da se je Rusija v vladno vojsko vcepila ter se vrnila v njeno poveljevanje; kljub temu, da se je ohranil videz Ljudske fronte, je to v bistvu pomenilo vpostavitev komunistične oblasti za prevrat ustaljenega družabnega reda. Kdor presoja zakonitost narodnega gibanja, ne bo mogel na nasprotni strani pustiti iz vida, da je

vmes stopila »anarhistična milica, ki je ni moči nadzirati« — to so besede ministra v madridski vladi — katere moč bi bila zmagala nad ljudstvom.

Ker je Bog najgloblji temelj dobro urejene družbe — tako je bilo pri španskem narodu — je bila komunistična revolucija, zaveznica vladnih oddelkov, predvsem naperjena proti Bogu. Tako se je zaključila laična zakonodaja iz ustave l. 1931 z uničenjem vsega, kar je božje. Izvzamemo pri tem sleherno osebno sodelovanje tistih, ki se niso borili zavedno v tem znamenju; samo očrtavamo glavno smer dejstev.

To je razlog, da se je v duši ljudstva vzbudil odpor verskega značaja, primeren nihilističnemu in uničevalnemu delovanju brezbožnikov. In Španija je bila tako razdeljena v dve veliki bojni stranki. Vsaka izmed njiju je bila privlačna za katero izmed obeh globoko ljudskih stremljenj; in okrog njiju in sodelujoč z njima so se nasprotne sile, ki so razdvajale narod, zgrinjale kot prostovoljne vojaške čete in kot pomožni oddelki v zaledju.

Vojna je potemtakem kakor oboroženo ljudsko glasovanje. Nekrvava borba ob februarjskih volitvah 1936, pri katerih je pomanjkanje politične vesti v narodni vladi samolastno naklonilo revolucionarnim silam zmago, ki je na voliščih niso dosegle, se je zaradi državljansko vojaškega spora spremenila v krvavo borbo naroda, razdeljenega na dve struji: v duhovno stremljenje na strani vstašev, ki se je dvignilo v obrambo reda, družabnega miru, zgodovinske omike, domovine ter v velikem delu za obrambo vere, in to zelo vidno; na drugi strani pa materialistično, naj se imenuje marksistično, komunistično ali anarhistično stremljenje, ki je hotelo nadomestiti staro špansko omiko in vse, kar jo vzdržuje, z najnovejšo »omiko« ruskih sovjetov.

Nadaljnji zapletljaji so značaj te vojne spreminjali samo prigodno: komunistično mednarodnjaštvo je drvelo na špansko ozemlje na pomoč marksistični vojski in marksističnemu ljudstvu; prav tako je po naravni obrambni zahtevi in iz mednarodnih razlogov prišlo zgodovinski Španiji na pomoč orožje in moštvo iz drugih držav izza meja. Toda jedro narodnih oddelkov je ostalo, čeprav je spor, ki je v bistvu ljudski, začel dobivati značaj mednarodnega boja.

Zaradi tega so mogli bistroidni opazovalci zapisati o naši vojni naslednje besede: »To je tekma v hitrosti med boljševizmom in med krščansko omiko.« »Novo in morda odločilno razdobje v borbi, ki se je začela med revolucijo in med redom.« »Mednarodna bitka na narodnem bojišču; komunizem bije na polotoku strahoten boj, od katerega je odvisna usoda Evrope.«

Nismo podali drugega kakor zgodovinski obris, iz katerega izhaja ta trditev: Vojaška vstaja je bila po svojem izvoru narodno gibanje za obrambo osnovnih načel sleherne omikane družbe. V svojem razvoju je to nalogo izvrševalo proti brezvladju, zvezanemu s silami v službi vlade, ki ni znala ali ni hotela teh načel braniti.

Iz te trditve izvajamo naslednje štiri sklepe:

P r v i č : Cerkev kljub svojemu mirovnemu duhu in kljub temu, da vojne ni želela in v njej ni sodelovala, ni mogla biti v boju brezbrizna: to ji je branil njen nauk in njen duh, čut za ohrano vrednot in skušnja iz Rusije. Na eni strani so preganjali Boga, čigar delo mora na svetu ustvarjati Cerkev, in Cerkvi sami so povzročali neizmerno škodo na ljudeh, na imetju in pravicah, kakor je v toliki meri pač še ni trpela nobena ustanova v zgodovini. Na drugi strani, in naj bodo njene človeške

napake kakršnekoli, pa je stal napor za ohranitev starega španskega in krščanskega duha.

Drugič: Cerkev spričo tega ni mogla izraziti soglasja z gibanji, stremljenji ali nameni, ki bi sedaj ali v bodoče mogli pokvariti plemeniti naravni obraz narodnega gibanja, ki ga je imelo v njegovem izvoru, v zunanjih izrazih in ciljih.

Tretjič: Trdimo, da je državljansko-vojaška vstaja imela na dnu narodne zavesti dvojno korenino: domoljubno čustvovanje, ki je v njej videlo edino pot, da se Španija dvigne in končnemu propadu izogne; in pa verski čut, ki je vstajo smatral kot silo, katera naj onesposobi božje sovražnike, in kot jamstvo za ohranitev svoje vere in za izvrševanje bogočastja.

Četrtyč: Danes v Španiji ni drugega upanja za dosego pravičnosti in miru ter dobrin, ki iz njiju izvirajo, kakor v zmagi narodnega gibanja; danes pač še manj ko v začetku vojne, zakaj nasprotni tabor kljub vsem naporom svojih vladnih ljudi ne daje jamstva za politično in družabno stalnost.

6. Značilnosti komunističnega prevrata.

Ko gre komunistični prevrat svojo pot, je primerno ugotoviti njegove značilnosti. Omejili se bomo na naslednje trditve, ki izvirajo iz proučevanja popolnoma dokazanih dejstev. Za mnoge izmed njih imamo zanesljive, pisane in slikane podatke, ki leže pred nami. Pripominjamo, da imajo težko kateri podatki več potrebne verodostojnosti kakor podatki z ozemlja, ki se je rešilo komunistične oblasti. Je pa še vedno v oblasti orožja rdeče vojske, delno ali v celoti, več pokrajin; o grozotah, ki so se v najširšem obsegu in najhujših oblikah tam dogajale, imamo za zdaj še redke vesti.

V celoti presojujejoč izgrede španskega komunističnega prevrata, trdimo, da v zgodovini zahodnih narodov ni znan enak pojav kolektivne divjosti; tudi ne vemo, da bi se napadi na temeljne božje pravice, pravice družbe in človeške osebnosti, kdaj v tako malo tednih podobno nagrmadili. Ne bi bilo lahko podobna dejstva zbrati, jih urediti po njihovih značilnih potezah, napraviti iz njih slike zločina, pa najti kje v zgodovini kako dobo ali kaka ljudstva, ki bi nam mogla nuditi takih in tako številnih zablod. Pišemo zgodovino brez razlage dušeslovnega ali družabnega značaja, ker bi bilo za to treba posebnega proučevanja. Anarhistična revolucija je bila »v zgodovini izjema«.

Pristavljamo, da je klanje ljudi in uničevanje tvarnih dobrin po komunističnem prevratu bilo »premišljeno«. Malo pred preobratom je bilo prišlo iz Rusije 79 strokovnjaško izvežbanih agitatorjev. Narodna komisija marksističnega zedinjenja je prav tiste dni zapovedovala, ustanavljati po vseh krajih revolucionarno milico. Uničevanje cerkva ali vsaj njihove oprave je bilo načrtno in kar v skupinah. V kratki dobi enega meseca so bila vsa svetišča za službo božjo neporabna. Že leta 1931 je brezbožniška zveza imela v svojem programu člen, ki se je glasil: »Ljudsko glasovanje o tem, kaj naj se zgodi s cerkvami in župnišči«. Eden izmed njenih pokrajinskih odborov je dal tole navdilo: »Prostor ali prostori, namenjeni doslej bogoslužju, bodo določeni za skupna skladišča, za javna tržišča, za ljudske knjižnice, za kopališča in javne zdravstvene ustanove itd., primerno potrebam vsakega kraja«. Za odstranitev vidnejših ljudi, ki so bili zapisani kot nasprotniki revolucije, so že vnaprej sestavili »črne sezname«.

V nekaterih je bil škof, in to na prvem mestu. Ljudstvu, ki je hotelo rešiti svojega župnika, je neki komunistični voditelj dejal o duhovnikih: »Imamo ukaz, vse to seme spraviti s poti.«

Najzgovornejši dokaz za to, da je bilo rušenje svetišč in klanje duhovnikov v celoti nekaj premišljenega, je strahotno število. Čeprav so številke še prezgodnje, moremo vendar naštetih kakih 20.000 cerkva in kapel, porušenih ali docela izropanih. Pobitih duhovnikov — in to zgolj svetnih — bo kakih 6000, če štejemo, da jih je v opustošenih škofijah zgubilo življenje povprečno 40 odstotkov — ponekod gre do 80 odstotkov. Pregarjali so jih s psi; zasledovali so jih po gorah; s strastno zagrizenostjo so jih iskali po vseh skrivališčih. Ponajvečkrat so jih pobili brez sodbe, kar gredé, brez drugega razloga kakor zaradi njihovega družabnega poslanstva.

Revolucija je bila »nadvse kruta«. Oblike ubijanja so dobile značaj grozovitega divjaštva. V številkah: več ko 300.000 sodijo število civilnih prebivalcev, ki so postali žrtve ubijanja zgolj zaradi svojega političnega prepričanja, in še posebno zaradi verskega: v Madridu je bilo v prvih treh mesecih ubitih več ko 22.000 ljudi.

Komaj kje dobite kak kraj, kjer bi ne bili spravili s poti najizrazi-tejših desničarjev. Brez sodnega postopka: brez obtožbe, brez dokazov, ponajvečkrat brez obsodbe. Kar se tiče mučenja, povemo, da so mnogim odsekali ude, ali pa so jih strahotno spačili, preden so jih ubili; iztikali so jim oči, rezali jezike, jim parali trebuhe, jih sežigali ali žive pokopavali, jih razkosavali s sekiro. Največjo krutost so izvrševali nad božjimi služabniki. Iz spoštljivosti in ljubezni ne maramo navajati natančneje.

Prevrat je bil »nečloveški«. Niso spoštovali ženske sramežljivosti, niti pri ženskah, ki so bile po svojih obljubah posvečene Bogu. Skrunili so grobnice in pokopališča. V glasovitem romanskem samostanu v Ripollu so razdejali grobove, med katerimi je bil grob Vilfreda Velloso, osvoboditelja Katalonije, in škofa Morgadesa, obnovitelja slavnega samostana. V Vichu so oskrunili grob velikega Balmesa, in beremo, da so igrali nogomet z lobanjo velikega škofa Torras y Bagesa. V Madridu in na starem pokopališču v Hueski so odprli na stotine grobov, da so trupla oropali zlatih zob in prstanov. Nekatero oblike mučenja dado sklepati na razvratnost teh ljudi ali na to, da je v njih zamrl čut človečnosti.

Prevrat je bil »divjaški« spričo dejstva, da je uničil delo stoletne omike. Uničil je na tisoče umetnin, med njimi del svetovnega slovesa. Izropal ali požgal je arhive in tako onemogočil zgodovinsko raziskavanje in dokazovanje iz dejstev pravnega in družabnega reda s pomočjo listin. Na stotine slik je razrezanih, kipov poškodovanih, stavbnih čudes za zmeraj razdejanih. Reči moremo, da so v krajinah, kjer so gospodovali komunisti, bili v nekaj tednih bedasto uničeni zakladi umetnosti, predvsem verski, ki so se nakopičili v sto in stoletjih. Dinamit je izvršil svoje razdiralno delo prav do Barajevega Loka v Tarragoni, rimskega spomenika, ki je videl dvajset stoletij. Topoglavo so izropali slavne umetnostne zbirke v toledski stolnici, v lirijski palači, v pradojskem muzeju. Številne knjižnice so izginile. Nobena vojna, noben divjaški vpad, noben družabni pretres ni v nobenem stoletju povzročil v Španiji razdejanja, ki bi bilo podobno sedanjemu, zakaj za tega so se strnili činitelji, kakršnih nikdar ni bilo na razpolago: premišljena organizacija v službi strahotnega uničevalnega namena, ki je proti vsemu, kar je božjega, zbrala vsa novodobna sredstva za naglost in rušenje, dosegljiva vsaki zločinski roki.

Poteptal je prevrat najosnovnejša načela »človeških pravic«. Spomnite se na ječe v Bilbau, kjer so v množicah nečloveško pobijali na stotine jetnikov. Spomnite se maščevanja nad talci, ki so jih imeli zastražene na ladjah in po ječah zgolj zaradi sovražnega vojnega naključja. Spomnite se ubojev v gručah, ko so nesrečne ujetnike vezali skupaj in jih posipali s točo krogel iz strojnic; spomnite se obstreljevanja nezavarovanih mest, ki so bila brez sleherne vojaške stavbe.

Prevrat je bil v bistvu »protišpanski«. Uničevalno delo so izvrševali ob krikih »Živela Rusija«, v senci mednarodne komunistične zastave. Napisi po zidovih, hvalisanje tujih osebnosti, vojaško poveljstvo v rokah ruskih voditeljev, oplenitev naroda na korist tujcev, mednarodna komunistična himna, vse to je več ko zadosten dokaz za sovraštvo do narodnega duha in do domovinskega čuta.

A vrhu vsega je bil prevrat »protikrščanski«. Ne verjamemo, da bi se bilo v zgodovini krščanstva in v času nekaj tednov sovraštvo do Jezusa Kristusa in do njegove svete vere v vseh oblikah mišljenja, volje in občutja kdaj tako razgorelo. Bogoskrunsko razdejanje, ki ga je pretrpela Cerkev v Španiji, je bilo takšno, da je zastopnik španskih rdečkarjev, katererega so bili poslali na brezbožniško zborovanje v Moskvo, mogel reči: »Španija je močno prekosila delo sovjetov, v kolikor smo v Španiji Cerkev popolnoma uničili.«

Mučencev štejemo na tisoče; njihovo pričevanje je up za našo ubogo domovino. A skoraj bi v rimskem Martirologiju ne našli oblike mučenja, ki bi je ne uporabljal komunizem; izvzeto ni niti križanje; poleg tega pa vidimo še nove oblike mučil, ki so jih omogočile snovi iz nove dobe in novodobni stroji.

Sovraštvo do Jezusa Kristusa in do Device je privrelo do blaznosti. Iz stotin razrezanih križev, iz zverinsko oskrunjenih kipov Device, iz bilbajskih sramotilnic, v katerih bogoskrunsko preklinjajo Mater božjo, iz nesramne književnosti po rdečih strelskih jarkih, v kateri zasmehujejo božje skrivnosti, iz ponovnega skrunjenja svete Hostije moremo slutiti sovraštvo pekla, utelešenega v naših nesrečnih komunistih. »Prisegel sem, da se bom maščeval nad teboj,« je rekel eden izmed njih Gospodu, zaprtemu v Svetišču —; in nabil je samokres ter sprožil proti njemu, rekoč: »Vdaj se rdečim, vdaj se marksizmu!«

Strašna je bila skrunitev svetih relikvij: drobili ali sežgali so telesne ostanke sv. Narcisa, sv. Paskala Bajlonskega, blažene Beatrice Silvijske, sv. Bernarda Kalvoja in drugih. Oblike skrunitve so neverjetne in skoraj jih ni mogoče umeti drugače, kakor da jih je navdihoval satan. Zvonove so razbili in jih stopili. Bogočastje so, če izvzamemo majhen predel na severu, po vsem komunističnem ozemlju docela zatrli. Veliko število cerkva, med njimi prave umetniške dragotine, so do tal podrti: k temu odvratnemu delu so silili uboge duhovnike. Sloveče podobe, ki jih je ljudstvo stoletja častilo, so, razrušene ali požgane, za zmeraj izginile. Marsikje je oblast državljansom zaukazala, vse svete predmete, kateri so njim pripadali, oddati, da so jih potem javno uničevali: premislite, kaj pomeni to dejstvo v redu naravnega prava in z ozirom na rodbinske vezi, ter na nasilje, prizadeto krščanski vesti.

Ne bomo nadaljevali, častiti bratje, s presojanjem komunističnega udejstvovanja v naši domovini in prepuščamo zgodovini natančno naštejevanje dejstev, ki so se v njej zgodila. Če bi nas obtoževali zaradi tega, ker smo v tako trdi obliki očrtali značilnosti naše revolucije, bi se opravičevali z zgledom sv. Pavla, ki se ne pomišlja, z grmečimi besedami

braniti spomin Izraelovih prerokov in ki ima najhujša imena za sovražnike božje; ali z zgledom našega svetega očeta, ki v svoji okrožnici o brezbožnem komunizmu govori »o tako groznem razdejanju, ki je v Španiji doseglo višek, s sovraštom, divjaštvom in besnostjo, o kateri bi mislili, da v našem veku ni mogoča«.

Ponavljamo svojo besedo o odpušcanju za vse, in svojo obljubo, da jim bomo delali dobro, kar bomo mogli. In sklepamo ta odstavek z besedami iz »Uradnega poročila« o dogodkih v prvih treh mesecih revolucije: »Ne štejte španskemu ljudstvu ničesar bolj v zlo, kakor to, da je služilo kot orodje za izvršitev teh zločinov...« To sovrašтво do vere in do očetnih izročil, katerih podoba in dokaz je bilo toliko stvari, ki so za vselej uničene, »je prišlo iz Rusije, prinesli so ga vzhodnjaki pokvarjenega duha«. V razbremenitev tolikih žrtev, zaslepljenih po »satanovih naukah«, povejmo, da so se naši komunisti ob smrti, ko jih je pritisnil zakon, spravili z Bogom svojih očetov v ogromni večini. Na Mallorki jih je umrlo nespokorjenih samo kaka dva odstotka; v južnih pokrajinah ne več kakor dvajset odstotkov, v severnih pa morda deset odstotkov. To je dokaz, da je bilo naše ljudstvo žrtev prevare.

7. Narodno gibanje: njegove značilnosti.

Orišimo zdaj značaj tako imenovanega »narodnega« gibanja. Mislimo, da je to ime pravilno. Prvič zaradi njegovega duha; saj je bil španski narod v ogromni večini ločen od vlade, ki ni znala zastopati njegovih globokih potreb in teženj; gibanje je bilo sprejeto kot upanje vsega naroda. V neosvobojenih pokrajinah ljudstvo samo čaka, da bo strlo oklep komunističnih sil, ki ga stiskajo. To gibanje je pa narodno tudi po svojem namenu, ker stremi za tem, da reši in za bodočnost ohrani bistvene vrednote naroda, organiziranega v državi, ki naj ume, vredno nadaljevati njegovo zgodovino. S tem izražamo le stvarno resnico in splošno željo španskih državljanov, ne nakazujemo pa sredstev za njeno uresničenje.

Gibanje je okrepilo domovinski čut proti tujinstvu sil, katere so mu nasprotno. Domovina vsebuje pojem očetovstva; to je moralno okolje, podobno razširjeni družini, v kateri državljan dosega svoj popolni razvoj. Narodno gibanje je usmerilo tok ljubezni, ki se je osredotočila okrog španskega imena in španske zgodovinske vsebine, z odporom proti tujim prvinam, ki so nam prinesle polom. In kakor doseže domovinska ljubezen, najvišje vrhove krščanske ljubezni, ko ji je dala nadnaravno vrednost ljubezen do Jezusa Kristusa, našega Boga in Gospoda, tako smo videli, kako se je razplamenila resnična ljubezen, ki je dobila svoj najvišji izraz v krvi tisočev Špancev, kateri so jo prelivali z vzklikom »Živela Španija!« »Živel Kristus Kralj!«

V osrčju narodnega gibanja je dozorel čudovit pojav mučeništva — resničnega mučeništva, kakor je dejal papež — tisočev Špancev, duhovnikov, redovnikov in neduhovnikov. In to pričevanje krvi bo pod kaznijo neizrekljive politične odgovornosti moralo določati delovanje tistih, ki naj po odložitvi orožja zgradé v spokojnosti miru novo državo.

Gibanje je zajamčilo mir po ozemlju, ki je v njegovi oblasti. Primerjamo položaj v pokrajinah, kjer je zmagalo narodno gibanje, s tistimi, nad katerim še gospodarijo komunisti. O teh lahko rečemo z besedo Modreca: »Ubi non est gubernator, dissipabitur populus« (kjer ni voditelja,

se bo narod razpršil); brez duhovnikov, brez svetišč, brez službe božje, brez pravice, brez oblasti — so ti kraji plen strahotnega brezvladja, lakote in bede. Nasprotno pa sredi naporov in strašne tegobe vojne živé druge pokrajine v spokojnosti notranjega reda, v varstvu resnične oblasti, ki je začetek pravičnosti, miru in napredka, kar zagotavlja blaginjo družabnega življenja. Medtem ko žive v marksistični Španiji brez Boga, opravljajo v nedotaknjenih in znova osvojenih pokrajinah popolno službo božjo, poganjajo ter cveto nove oblike krščanskega življenja.

Ta položaj dovoljuje upanje, da pride tudi za bodočnost vlada pravičnosti in miru. Nočemo se drzniti, da bi kaj napovedovali. Naše rane so nad vse resne. Razrahljanost družabnih vezi; navade pokvarjene politike; nepoznanje državljskih dolžnosti; redkokje izoblikovana popolna katoliška zavest; duhovni razkol v reševanju naših velikih narodnih vprašanj; s krutimi umori izvršena odstranitev tisoč in tisoč izbranih ljudi, ki so bili po svojem položaju in izobrazbi poklicani k delu za narodno obnovo; medsebojno sovraštvo in beda, posledica državljske vojne; tuji nauki o državi, ki si prizadevajo, da iz nje izkoreninijo krščansko misel in krščanski vpliv: vse to bodo ogromne težave pri ustvarjanju nove Španije, vcepljene v deblo naše stare zgodovine in poživiljene z njenim sokom. Toda ko se neizmerna žrtev dovrši, imamo upanje, da bomo spet našli pravega duha. Bližamo se temu polagoma z zakonodajo, kjer prevladuje krščanski čut v prosveti, v nravnosti, v družabni pravičnosti ter v spoštovanju in čiščenju, ki gre Bogu. Najprej naj v Španiji Bogu dobro služimo, to je bistven pogoj, da bomo v resnici dobro služili narodu.

8. Odgovor na nekaj očitkov.

Ne bi izpolnili namena tega pisma, častiti bratje, če bi ne odgovorili na nekatere očitke, ki smo jih dobili iz tujine.

Cerkev so obtoževali, da se je pred ljudskim gibanjem branila z utrjevanjem v svojih svetiščih in da so temu sledili pokolji duhovnikov in uničevanje cerkva. — To zanikujemo. Naskok na svetiča je prišel nenadno, skoraj ob istem času po vseh pokrajinah in hkrati so pobijali duhovnike. Svetišča so gorela zato, ker so bila hiše božje, in duhovniki so padali kot žrtev, ker so bili božji služabniki. Dokazi za to so preštevilni. Cerkev ni bila napadalka. Bila je prva dobrotnica ljudstva, ki je širila nauk in podpirala dela družabne pravičnosti. Podlegla je, kjer je vladal anarhistični komunizem, kot žrtev — nedolžna, miroljubna, brez brambe.

Iz tujine zahtevajo od nas, naj povemo, če je res, da je Cerkev v Španiji imela tretjino narodnega ozemlja in da se je ljudstvo vzdignilo zato, da bi se rešilo njenega zatiranja. — To je smešna obtožba. Cerkev ni imela več kot nekaj neznatnih in nepomembnih zemljišč, duhovniških hiš in vzgajališč, in še to ji je nazadnje država zaplenila. Vse, kar ima Cerkev v Španiji, bi ne krilo niti četrtine njenih potreb, in to ji služi za izvrševanje najsvetejših obveznosti.

Cerkvi očitajo nepremišljenost in pristranost, da se je vmešavala v spor, ki narod razdvaja. — (Ni bilo tako:) Cerkev se je vselej postavila na stran pravice in miru in je v vsakem položaju sodelovala z državnimi oblastmi za skupni blagor. Ni se vezala z nikomer, naj so to bile stranke, osebnosti ali stremjenja. Postavljena nad vse ljudi in čez vse reči je izpolnjevala svojo dolžnost, da je učila in opominjala k ljubezni, čeprav je čutila globoko bolečino, da jo je preganjalo in sramotilo mnogo njenih

zašlih sinov. Sklicujemo se na številne spise in dejstva, ki izpričujejo te trditve.

Pravijo, da je ta vojna razredni boj in da se je Cerkev postavila na stran bogatinov. — Kateri poznajo vzroke za vojno in njen značaj, vedo, da ne. Čeprav priznavamo, da je bila neka malomarnost v izpolnjevanju dolžnosti, ki jih narekuje ta pravičnost in ljubezen, k čemur je Cerkev prva opominjala, so delovni sloji vendarle uživali močno zakonito varstvo in narod je bil že stopil na prosto pot do boljše razdelitve dobrin. Razredni boj je v drugih državah bolj strupen ko v Španiji. In prav v Španiji se je velik del najubožnejših pokrajin obvaroval strašne vojne, kjer pa je povprečje bogastva in ljudskega blagostanja bilo višje, tam se je vojska bolj razkačila. Tudi ni mogoče vreči v pozabo naše napredne socialne zakonodaje in naših uspevajočih dobrodelnih ustanov za javno in zasebno pomoč, ki so španskega in zelo krščanskega izvora. Ljudstvo so prevarili z obljubami, katerih ni moči uresničiti in ki niso v skladu ne z gospodarskim življenjem v državi in ne s kakršnokoli vrstjo organiziranega gospodarskega življenja. Tukaj je blagostanje nedotaknutih pokrajin — beda pa je zavlada nad onimi, ki so padle pod komunistično oblast.

Vojna v Španiji ni, pravijo, nič več kakor epizoda (vtaknjen dogodek) v vesoljnem boju med demokracijo in samovlastno državnostjo. Zmaga narodnega gibanja bo spravila narod v sužnost države. Španska Cerkev — tako beremo v nekem tujem listu — je morala izbirati, ali naj se odloči za preganjanje po madridski vladi ali za sužnost pod fistimi, ki zastopajo politična stremljenja, katera nimajo na sebi nič krščanskega, pa si je izbrala sužnost. — Ni bila ta izbira postavljena Cerkvi v naši državi, ampak tale: Cerkev stoji pred popolnim propadom v rokah komunizma, kakor se je zgodilo v pokrajinah, koder je komunizem zavlada, varuje pa jo oblast, katera je doslej zagotovila osnovna načela sleherne družbe; to Cerkev čuti brez ozira na njene politične težnje.

Kar pa zadeva bodočnost, ne moremo prerokovati, kaj se bo zgodilo na koncu borbe. Pač trdimo, da se vojna ni začela zato, da bi se kakšna samosilniška država postavila nad ponižan narod, marveč zato, da spet vstane narodni duh z močjo in krščansko svobodo nekdanjih časov. Zupamo v previdnost mož, ki so v vladi, da za oblikovanje bodoče španske države ne bodo hoteli sprejemati tujih kalupov, marveč bodo upoštevali zahteve globoko narodnega življenja, in pot, ki je zaznamovana po preteklih stoletjih. Vsaka dobro urejena družba temelji na trdnih načelih in živi od njih, ne pa od prinesenih tujih pritiskov, ki so v nasprotju z narodnim duhom. Življenje je močnejše ko programi, in moder oblastnik ne bo nalagal državi programa, ki bi delal silo notranjim močem naroda. Mi bi bili prvi, ki bi obžalovali, če bi se neodgovorna samovlada parlamenta nadomestila s še strašnejšo samovlado diktature, ki nima korenin v narodu. Gojimo upravičeno upanje, da ne bo tako. Prav to, kar je Španijo rešilo v najresnejšem sedanjem trenutku, je bila trajnost vekovitih načel, ki so oblikovala naše življenje, in pa dejstvo, da se je velik del naroda dvignil v njih obrambo. Bila bi zmeta, če bi prelomili z duhovno smerjo naroda, in ni misliti, da bi v to zmeta zabredli.

Voditelje narodnega gibanja dolže podobnih zločinov, kakršne so zagrešili ljudje iz Ljudske fronte. »Bela vojska«, beremo v veljavnem katoliškem listu iz tujine, »uporablja neopravičljiva sredstva, proti katerim moramo ugovarjati... Zbirka podatkov, ki jih imamo, naznanja, da v nacionalistični Španiji beli teror (belih strahovanje) gospoduje z vso strahoto, ki jo kažejo skoraj vsa revolucionarna nasilja... Spričo okrut-

nega divjanja, ki je organizirano po načrtu, kar kaže skušnja pri četah, se doseženi uspehi zdé vredni prezira.« — Spoštovani člankar je zelo slabo obveščen. Vsaka vojna ima svoje izgrede; nedvomno jih bo imela kaj tudi v narodnem gibanju; nihče se blaznih napadov brezsrčnega sovražnika ne brani s popolno mirnostjo. Ko v imenu krščanske pravice in ljubezni obsojamo vsak izgred, zagrešen bodisi po zmoti, bodisi po podrejenih ljudeh, in ki ga je tudi tisk po načrtu povečaval, pa hkrati povemo, da se sodba, katero popravljamo, ne sklada z resnico; trdimo, da je izredno velika, nepremostljiva razdalja med eno in drugo stranjo v načelih pravičnosti, v nje uresničevanju in oblikah njenega uveljavljanja. Bolje bi rekli, da je bila pravičnost Ljudske fronte ena sama strašna zgodovina nje kršitve, obrnjene proti Bogu, proti družbi in poedincem. Nemogoče, da bi bila pravičnost tam, kjer izločujejo Boga, temelj pravičnosti. Ubijati zaradi ubijanja, uničevati zaradi uničevanja, pleniti nasprotnika, ki se ne vojskuje, in to postavljati kot načelo za državljansko in vojaško udejstvovanje: to je tisto, kar se more o enih utemeljeno trditi in česar drugim ne moremo prisojati brez krivice.

Nekaj besed o vprašanju baskovskega nacionalizma, tako nepoznana in potvarjanega in iz katerega so kovali orožje proti narodnemu gibanju. — Z vso iskrenostjo občudujemo državljanske in verske kreposti naših baskovskih bratov. Vsa naša ljubezen velja veliki nesreči, ki jih tare in ki jo imamo za svojo, ker je nesreča domovine. V dno srca nas boli zatemnitev, ki je zadela nekatere njihove voditelje v resnem trenutku njihove zgodovine. Toda z vso odločnostjo obsojamo, da niso poslušali glasu Cerkve in se niso zavedali resničnosti papeževih besedi v okrožnici o komunizmu: »Agentje uničevanja, ki niso tako številni, izkoriščajo ta nesoglasja (med katoličani), jih zaostrujejo in nazadnje vržejo v boj katoličane druge proti drugim.« — »Tisti, ki delajo na to, da bi pomnožili nesoglasja med katoličani, jemljejo nase strašno odgovornost pred Bogom in pred Cerkvijo.« — »Komunizem je v bistvu in do dna perverzen in ni mogoče dopustiti, da bi na kateremkoli področju z njim sodelovali tisti, ki hočejo rešiti krščansko omiko.« — »Kolikor bolj se pokrajine, v katerih nadaljuje komunizem s svojim prodiranjem, odlikujejo po starosti in veličini svoje krščanske omike, toliko bolj uničuječe se bo tam pokazalo sovraštvo brezbožnikov.«

V nekem zelo razširjenem tujem listu trdi nekdo, da se je ljudstvo v Španiji ločilo od duhovnika zato, ker duhovnik izhaja iz gosposkega razreda; in da noče dajati krstiti svojih otrok zaradi visokih pristojbin pri podeljevanju zakramenta.« — Na prvo odgovarjamo, da so bogoslovci v različnih španskih semeniščih porazdeljeni takole: skupno število semeniščnikov je leta 1935 bilo 7401. Od tega je bilo plemiških sinov 6; bogataških z glavnico nad 10.000 peset 115; ubožnih in bolj ali manj ubožnih 7280. Na drugo pa odgovarjamo, da pred spremembo vlade od otrok katoliških staršev ni ostal nekrščen niti eden na desetisoč; pristojbina za krst je nadvse skromna, za siromake pa je sploh ni.

9. Sklep.

Končujemo, častiti bratje, to že obširno pismo, s prošnjo, da nam pomagate objokovati veliko narodno nesrečo Španije, v kateri je s pravico in z mirom, ki sta temelj skupne blaginje in tistega krepostnega državnega življenja, o katerem nam govori angelski učenik, šlo po zlu toliko vrednot

omike in krščanskega življenja. Ker smo v političnem, socialnem in gospodarskem življenju pozabili na resnico in krepost, smo s tem priklicali nase to skupno nesrečo. Slabo smo bili vladani, ker Bog daje, kakor pravi sv. Tomaž, zaradi grehov ljudstva vlado v roke hinavcu.

Svojemu sočutju pridružite še miloščino svojih molitev, in molitev svojih vernikov, da bomo doumeli nauk pokore, s katero nas je preskusil Gospod; da bo naša domovina kmalu spet vstala in mogla dopolniti svoje prihodnje naloge, ki jih dajejo slutiti naloge, izpolnjene v prejšnjih stoletjih; da se bo po naporih in molitvah vseh ustavila poplava komunizma, ki hoče uničiti božjega Duha in človeškega duha, edina stebra, ki sta nosila dela nekdanje omike.

In to svoje delo dopolnite z ljubeznijo do resnice o španskih zadevah. »Non est addenda afflictio afflictis. (Ni treba potrnosti potrtim dodajati).« Bolečini zaradi tega, kar trpimo, se je pridružila še ta, da nas v našem trpljenju niso razumeli. Še huje: množili so jo z lažjo, z zvijačo, z napačnim tolmačenjem dejstev. Niso nam izkazali niti časti, da bi v nas videli žrtve. Razum in pravico so tehtali na isti tehtnici kakor brezumje in krivico, morda največjo, kar so jih videla stoletja. Podkupljenemu časniku, nesramnemu zakotnemu lističu ali španskemu malovestnežu, ki je z zaničevanjem na jeziku vlačil po svetu ime svoje matere domovine, so tako verjeli kakor glasu prelatov, kakor vestnemu preučevanju moralista ali kakor pristnemu poročilu nakopičenih dejstev, ki so žalitev za človeško zgodovino. Pomagajte nam razširiti resnico! Pravica do resnice ne more zastarati, predvsem ne, kadar gre za čast kakega naroda, za ugled Cerkve, za rešitev sveta. Pomagajte nam s tem, da boste širili vsebino teh pisem, da boste pazili na katoliški tisk in katoliško propagando ter popravljali zmote neopredeljenega ali nasprotnega časopisja. Sovražnik je posejal ljuljko v izobilju: pomagajte nam sejati dobro seme.

Dovolite nam še poslednjo izjavo. Bog ve, da v Kristusovem duhu ljubimo vse in da iz vsega srca odpuščamo tistim, ki so prizadeli tako veliko škodo Cerkvi in domovini, ne da bi se zavedali, kaj počenjajo. Ti so naši sinovi. Sklicujemo se pred Bogom in v njihov blagor na zasluge naših mučnikov, desetih škofov in tisočev duhovnikov in katoličanov, ki so umrli z odpuščanjem na ustnicah; sklicujemo se tudi na bolečino, globoko kakor morje, ki jo trpi naša Španija. Molite, da bi se v naši domovini pogasilo sovraštvo, da bi se zbližale duše in bi bili spet vsi eno z vezjo ljubezni. Spominjajte se naših pomorjenih škofov, toliko tisočev duhovnikov, redovnikov in odličnih vernikov, ki so padli samo zato, ker so bil izbrana vojska Kristusova. In prosite Gospoda, da bi dal rodovitnost njihovi plemeniti krvi. O nobenem izmed njih se ne more reči, da bi bil v uri mučeništva omahoval; v tisočih in tisočih so dajali zgled najbolj vzvišenega junaštva. To je nevenljiva slava naše Španije. Pomagajte nam moliti, in nad našo zemljo, ki jo danes namaka kri naših bratov, bo spet zasijala mavrica krščanskega miru in bosta spet iz razvalin vstali naša Cerkev, tako slavna, in naša domovina, tako rodovitna.

In nad nami vsemi naj bo mir Gospodov, ker nas je vse Gospod poklical k velikemu delu za vesoljni mir, ki je uresničenje božjega kraljestva na zemlji z zidanjem Kristusovega telesa, Cerkve, ki nas je postavila za škofo in pastirje.

Pišemo vam iz Španije, spominjajoč se rajnih bratov in bratov izven domovine, na praznik predragocene Krvi našega Gospoda Jezusa Kristusa, dne 1. julija 1937.

† Izidor, kardinal Gomá y Tomás, nadškoj toledski; † Evstahij, kardinal Ilundain y Esteban, nadškoj seviljski; † Prudencij, nadškoj valencijski; † Emanuel, nadškoj burgoški; † Rigobert, nadškoj zaragoški; † Tomaž, nadškoj santiaški; † Avguštín, nadškoj granadski, apostolski upravitelj Almerije, Guadiksa in Jaena; † Jožef, nadškoj,škoj mallorški; † Adolf,škoj cordobski, apostolski upraviteljškojovskega priorata Ciudad Real; † Anton,škoj astorški; † Leopold,škoj madridsko-alcalajski; † Emanuel,škoj palencijski; † Henrik,škoj salamanški; † Valentin,škoj solsonski; † Justin,škoj urgelski; † Mihael de los Santos,škoj cartagenski; † Fidel,škoj calahorrski; † Florencij,škoj orenški; † Rafael,škoj lugojski; † Feliks,škoj tortoški; † Fr. Albin,škoj tenerijski; † Janez,škoj jacajski; † Janez,škoj viški; † Nikanor,škoj tarazonski, apostolski upravitelj Tudele; † Jožef,škoj santanderski; † Felicijan,škoj plasencijski; † Anton,škoj kersoneški na Kreti, apostolski upravitelj Ibize; † Lucijan,škoj segovijski; † Emanuel,škoj curijski, apostolski upravitelj Ciudad Rodriga; † Emanuel,škoj Zamore; † Lin,škoj hueški; † Anton,škoj tuyski; † Jožef Marija,škoj badajoški; † Jožef,škoj geronski; † Just,škoj oviedski; † Fr. Frančišek,škoj corijski; † Benjamin,škoj mondoñedski; † Tomaž,škoj osemski; † Fr. Anzelm,škoj teruelsko-albarracinski; † Santos,škoj avilski; † Balbin,škoj malaški; † Marcelin,škoj pamplonski; † Anton,škoj canarijski; Hilarij Yaben, kapitularni vikar sigüenški; Evgenij Domaica, kapitularni vikar cádiški; Emilio F. Garcia, kapitularni vikar ceutski; Ferdinand Alvarez, kapitularni vikar leónski; Jožef Zurita, kapitularni vikar valladolidski.